

AH 2964
2021Z07460

Antwoord van minister Koolmees (Sociale Zaken en Werkgelegenheid)
(ontvangen 31 mei 2021)

1) Kunt u nogmaals toelichten wat het doel is van de Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) als steunmaatregel? Deelt u de mening dat de TONK ook is bedoeld voor mensen die geen beroep konden doen op de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (TOZO), bijvoorbeeld door de partnertoets?

Antwoord 1

De TONK is bedoeld voor huishoudens die ten gevolge van de Coronamaatregelen een inkomensterugval hebben en daardoor de noodzakelijke (woon)kosten niet meer kunnen voldoen. De TONK kan dan voorzien in een tegemoetkoming in deze noodzakelijke kosten. Indien voldaan wordt aan de voorwaarden van TONK kunnen ook huishoudens die bijvoorbeeld vanwege de partnertoets geen beroep kunnen doen op TOZO een beroep doen op TONK. TONK en Tozo zijn verschillende regelingen. Tozo is een inkomensregeling die aanvult tot het sociaal minimum terwijl TONK een tegemoetkoming is in noodzakelijke kosten. Het partnerinkomen wordt in de TONK dan ook op een andere manier in beschouwing genomen dan bij de Tozo. In de TONK wordt door gemeenten vaak uitgegaan van het huishoudinkomen. Indien een (alleenstaand of gezamenlijk) huishoudinkomen vanwege de Coronacrisis met bijvoorbeeld 15% tot 25%, afhankelijk van de keuze van gemeenten, achteruitgaat, dan komen huishoudens afhankelijk van de kosten en de verdere draagkracht in aanmerking voor de TONK.

2) Hebt u met gemeenten gesproken over de aangenomen motie Van Weyenberg c.s. 1), ook toen u extra geld ter beschikking stelde? En heeft ook de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) aangegeven dat gemeenten met extra budget ruimhartig kunnen zijn en conform motie Van Weyenberg c.s. kunnen en zullen handelen? Klopt het dat er nog steeds gemeenten zijn die de TONK afwijkend uitvoeren van hoe deze is bedoeld?

Antwoord 2

Ja. Ik heb op meerdere momenten constructieve gesprekken met gemeenten gevoerd over de doelstellingen van TONK en de wens van Tweede Kamer en kabinet om ruimhartig met de TONK om te gaan. Daarnaast heb ik gemeenten ook per brief en met een videoboodschap opgeroepen om de TONK ruimhartig toe te passen. Gemeenten hebben bij de inrichting van de TONK een afweging gemaakt tussen het ingeschatte aantal te verwachten aanvragen en het voor TONK beschikbare budget. Die afwegingen waren grotendeels al gemaakt voor de verdubbeling van het beschikbare budget. Met het ruimere budget en het lager dan verwachte aantal aanvragen passen een aantal gemeenten de regeling aan. Utrecht, Rotterdam en Den Haag, maar ook kleinere gemeenten die deelnamen aan de ambtelijke werkgroep hebben al aangegeven hun regeling te verruimen.

Ik vertrouw erop dat gemeenten de juiste keuze maken om hun burgers maximaal te ondersteunen.

3) Klopt het dat er gemeenten zijn die slechts een marginaal bedrag, bijvoorbeeld 1500 euro, toekennen voor in totaal zes maanden TONK in vergelijking met andere gemeenten? Deelt u de mening dat eventuele marginale bedragen in schril contrast staan met de steun die ondernemers krijgen op basis van de TOZO? Bent u het eens dat de TONK ruimhartiger door die gemeenten zou moeten worden uitgevoerd zodat

daadwerkelijk wordt aangesloten bij het doel van de TONK?

Antwoord 3

Het klopt dat er forse verschillen zijn tussen gemeenten in de maximaal toe te kennen TONK-vergoeding. In het antwoord op vraag 2 heb ik reeds aangegeven hoe ik met gemeenten in gesprek ben over een ruimhartige toepassing van TONK en dat gemeenten hun regeling op dit moment verruimen vanwege de extra middelen en de lager dan verwachte instroom. TONK en Tozo zijn verschillende regelingen. Tozo is een inkomensregeling die aanvult tot het sociaal minimum terwijl TONK een tegemoetkoming is in noodzakelijke kosten. Beide regelingen kunnen naast elkaar bestaan. Iemand die Tozo ontvangt, kan, afhankelijk van de omstandigheden, ook aanspraak op TONK hebben.

4) Kunt u toelichten wat uit de overleggen is gekomen die u wekelijks over de TONK voert met een aantal gemeenten, Divosa en de VNG zoals aangegeven tijdens de mondelinge vraag van het lid Van Kent op 6 april jl.? Heeft u tijdens dit overleg gemeenten die (te) strenge eisen stellen of (te) lage bedragen toekennen bij de uitvoering van de TONK hierop aangesproken? Heeft u gemeenten hier ook op andere gelegenheden op aangesproken? Welke gemeenten waren dit?

Antwoord 4

Zoals in het antwoord op vraag 2 is aangegeven zijn er meerdere constructieve gesprekken geweest met gemeenten. Deze gesprekken zijn zowel gevoerd met VNG en Divosa als met G40 wethouders. Uit de gesprekken is onder meer naar voren gekomen dat veel gemeenten hun regeling op dit moment verruimen. De komende weken zal ik opnieuw met hen spreken over de uitvoering van TONK.

5) Krijgt u uit dit overleg of via andere kanalen signalen op basis waarvan blijkt dat het budget een van de oorzaken of knelpunten is voor gemeenten om zuinig om te springen met de toekenning van de TONK? Hoe wordt dit onder gemeenten verdeeld?

Antwoord 5

Gemeenten hebben bij de inrichting van de TONK een afweging gemaakt tussen een ingeschat aantal te verwachten aanvragen en het voor TONK beschikbare budget. De signalen die hieruit naar voren kwamen zijn mede aanleiding geweest om het budget voor

de TONK te verdubbelen. De verdubbeling van het budget en het lager dan verwachte aantal aanvragen is voor een aantal gemeenten al aanleiding geweest de regeling aan te passen. De middelen voor de eerste tranche zijn inmiddels verdeeld via de maatstaven van het subcluster minimabeleid van het cluster Inkomen en Participatie. Binnenkort wordt in overleg met gemeenten bezien of de verdeelsleutel voor de uitkering van de resterende middelen nog aanpassing behoeft.

6) Welke andere argumenten geven gemeenten om sterk af te wijken van de handreiking van Divosa en op die manier minder ruim om te springen met de toekenning van de TONK?

Antwoord 6

Bij sommige gemeenten speelt mee dat de TONK vormgegeven is binnen het juridische kader van de bijzondere bijstand. Gemeenten hebben hun eigen kaders om de bijzondere bijstand in te richten. De afwegingen die bij reguliere toekenning van bijzondere bijstand worden gehanteerd zijn in sommige gemeenten zeer strikt. De gewenste ruime toepassing van TONK staat daar op gespannen voet mee.

7) Kunt u zoals toegezegd tijdens de mondelinge vraag van het lid Van Kent op 6 april jl. een overzicht verstrekken van de verschillende eisen die (de grootste 50) gemeenten treffen voor de TONK? Kunt u dit overzicht schematisch verstrekken zodat gemeenten ook eenvoudig met elkaar vergeleken kunnen worden?

8) Kunt u in dit overzicht in ieder geval de volgende variabelen opnemen:

- a. maximum totaal uit te keren bedrag;
- b. maximum totaal uit te keren bedrag per maand;
- c. hoogte vermogensdrempel (indien van toepassing);
- d. toepassing partnertoets (indien van toepassing);
- e. grens inkomensterugval;
- f. het gemiddelde verschil tussen aangevraagd en uitgekeerd bedrag; en
- g. in aanmerking te nemen kosten?

Antwoord 7 en 8

Bijgaand treft u het gevraagde overzicht¹. Dit is een momentopname. Er zijn immers gemeenten die hun regeling nog aanpassen. Het gemiddelde verschil tussen aangevraagd en uitgekeerd bedrag is niet te bepalen. De aanvrager vraagt geen concreet bedrag aan. Het uit te keren bedrag is vaak een door de gemeente vastgesteld normbedrag of de hoogte van de uitkering is afhankelijk van de verhouding tussen kosten en resterende draagkracht.

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

9) Kunt u deze vragen binnen twee weken beantwoorden?

Antwoord 9

Ik streef er altijd naar Kamervragen zo snel mogelijk te beantwoorden. Vanwege het reces is het niet gelukt om dit binnen twee weken te doen.

1) Kamerstuk 35669, nr. 35.